

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Nebudíme hloupí aneb o heraldickém právu u nás III. část - vylepšování historie, heroldové, prameny heraldického práva

Je téměř jisté, že „pseudošlechtická lobby“ časem dosáhne i zrušení zákona 61/1918 o zrušení šlechtictví, ale ani v tom případě se nic nemění. Již staří Římané ctili právní poučku, že nikdo nemůže dát více práv než sám má. A právo nobilitovat „nepadá z nebe“ ani podáním ruky s knížetem, ale jen a výlučně zvykově v rámci práva (ať již kodifikovaně či nekodifikovaně) – na šlechtice pasuje panovník či jemu podobný suverén (viz další část věnující se palatinům), na řádového rytíře (má-li se jednat o změnu společenského stavu....

Je téměř jisté, že „pseudošlechtická lobby“ časem dosáhne i zrušení zákona 61/1918 o zrušení šlechtictví, ale ani v tom případě se nic nemění. Již staří Římané ctili právní poučku, že nikdo nemůže dát více práv než sám má. A právo nobilitovat „nepadá z nebe“ ani podáním ruky s knížetem, ale jen a výlučně zvykově v rámci práva (ať již kodifikovaně či nekodifikovaně) – na šlechtice pasuje panovník či jemu podobný suverén (viz další část věnující se palatinům), na řádového rytíře (má-li se jednat o změnu společenského stavu s oprávněním užívat např. právě korunu nad přilbicí) pasuje představený řádu, v jehož čele stojí nejméně kníže (nikdo s menším titulem nemůže změnit společenský stav osoby – ani v monarchii a v republice už vůbec ne!).

U mnoha pseudořádů je však zcela jasné, čeho se chtějí domoci, ba dokonce je jasné i jak! Že „krev zmodrá za třicet tisíc“, to je víra hodná víry ve zmrtvýchvstání! Avšak „v kvantitě je síla“. Bohužel – ne v kvalitě... Již se nejedná o kvalitu, jen málokterý řád skutečně zkoumá záměry, cíle a „ušlechtilost“, resp. „hodnost“ každého adepta (tak lze mimo jiné poměrně snadno rozpoznat rozdíly mezi řády a „řády“). A proto již nezáleží, zda je dotýčný věřící, zda splňuje základní rytířské ctnosti, zda je vůbec hoden být „svými bratřími“ osloven jako rytíř – nota bene tak vystupovat na veřejnosti! Záleží na vlivu a „cinkání měšců“. To je TO, proti čemu je nutno se postavit, jelikož tak vzniká oligarchie či spíše laicky řečeno „vláda peněz“ – ne vláda lidu či idejí, ale peněz. A oligarchie není daleko ochlokracii – vládě lůzy, protože zdaleka ne všichni, kdo mají peníze jsou hodni uznání rytířských ctností (doufám, že laskavý čtenář mi promine tento až přelichotivý eufemismus faktu, že dnešní vláda peněz je v drtivé většině vláda peněz ne právě z nejčistších.)

Tím však nelichoťme našim předkům, historie nás učí, že mnoho z nejzámožnějších se k majetku dostalo těž cestami, které bychom i my dnes označili za „poněkud pochybné“. Nicméně – morálka byla tehdy jinde a když se rod Rožmberků rozhodl „upravit“ dějiny svého rodu k obrazu ještě lepšímu (a to nikoliv z nutnosti – vždyť již ve své době byli Rožmberkové jedním z nejstarších a nejvýznamnějších rodů v Čechách a fakt, že byli „stále králi v patách“ jak urozeností, tak majetkem, přičemž jejich urozenost sahající k prastarému rodu Vítkovců je hravě favorizovala na pozici „místokrále – bylo-li by potřeba). I přesto bylo jaksi „módou“ vylepšovat své rodové dějiny. A tak se Rožmberkové přihlásili k příbuzenství s rodem Orsini (Ursini, snad odvozeno od „Ursus“ tedy „medvěd“), což dali jasně najevo užitím dvou medvědů, coby štítonošů (ostatně – podobnost erbu Rožmberků a Ursiniů byla skutečně značná, nakolik již předem vypočítaná, to nám zůstane otázkou). Byl to oboustranně výhodný politický tah – Ursiniové byli též spokojeni, jelikož tím se jejich moc skrze (byť fiktivní) praotcovství rozšířila z Itálie výrazně na sever, ale i do jiných zemí. Rožmberkové cestovali – a to hodně... Leč císaři se přece jen tento tah „opravdu nezdál“ (i přes ujištění dvou kradinálů z rodu Ursini, že si „skutečně vzpomínají na příbuzné na jihu Čech“) a užívání medvědů jako štítonošů zakázal. Rožmberkové záhy vymírají, čili se tento spor zanikl.

Touto dějepisněpolitickou vsuvkou (a netřeba sahat až k vymřelým Rožmberkům, vždyť i mnoho dodnes žijících rodů si „vylepšilo rodokmeny“, jak psal již na počátku 20. století profesor August Sedláček, který zdárně analyzoval i „pravost“ dokumentů rodu Kinských a jejich zajímavých dohod s rodem Tetourů z Tetova) jsem chtěl upozornit na fakt, že v zemi, kde platilo heraldické právo byl vždy na vrcholu alespoň panovník, který mohl celý proces udílení erbů výrazně ovlivnit, ba až stornovat. Takovou autoritu dnes nemáme. Kromě toho pochopitelně existoval „herold“, který byl znalý znaků, erbů a zvláště pravidel, přičemž zvláště tato autorita nám dnes chybí. Velmi často to byl člověk s právnickým vzděláním. Dodnes tato funkce existuje v podobě „King of Arms“ ve Velké Británii, která má takových „králů znaků resp. zbraní - zbroje“ několik - jiného pro Anglii, jiného pro Skotsko či Wales etc. (jména jejich funkcí nás fascinují dodnes - hlavní herold Anglie se nazýval „Podvazek, král heroltský“, protože nejvyšším řádem byl Podvazkový řád, ovšem jinému heroldovi se říkalo Lázeň (Řád lázně) nebo Ocílka (podle části Řádu Zlatého rouna). Právě z jejich prací se dá snadno čerpat pro obecné užití erbů a znaků „celoevropsky“. Jsou zde samozřejmě jistá specifika, „anglosaská specifika“, ale toho jsme si i my dnes s přihlédnutím k regionálním zvláštnostem dodnes plně vědomi a není žádný problém díky extenzivnímu výkladu dosáhnout obecných pravidel - pravidel celoevropských! To je pravidel obecně zděděných - samozřejmě, s mnoha krajovými zvláštnostmi, ale právě ty by měly být o to více respektovány! Ostatně všichni víme, že Francie i Ukrajina má trestní právo, Španělsko i Řecko má právo občanské, ale co jejich místní odlišnosti?! Ano, jsou postaveny na základním duchu zákonů, ale... Zde je ono „regionální ALE“, které platí (jak uvedl jeden z mých vyučujících) jako „neměnná proměnná“ - pokud se pokusíme vsugerovat národu, že rozdíl mezi kolčí a turnajskou přilbicí je nulitní, že rozdíl mezi korunou a členkou je „minimální“ a relativizujeme toto různými „fakty“ (pochybnými dokumenty, které nejsou dodnes plně uznány), pak není obtížné relativizovat pojmy morálky a dokonce ani práva! A začneme-li relativizovat právo, pozbývá veřejnost důvěru - nejprve v právo jako takové, poté v jeho „perfekci“ a v konečném důsledku také v jeho vymahatelnost. A co je právo bez vymahatelnosti?! Rudolf von Ihering pravil (zjednodušeně), že síla bez práva je bezprávím a právo bez síly je bezzubé (obraz meče a vah či fascies).

Jisté naděje byly vkládány do České genealogické a heraldické společnosti, která se pokusila zavést registraci erbů či lépe osobních znaků. Bohužel tato i v současné době dle vyjádření svého hlavního posuzovatele chápe registraci erbů jako „hru“. Snad jsem puristou, ovšem obnovujeme-li tradici heraldiky či tedy přímo heraldického práva, pak je purismus téměř nezbytný. Samozřejmě - je „purismus“ a purismus. Otázkou je, zda dbáme na dodržování předepsaných pravidel nebo pokračujeme ve vývoji. Není problém „pokračovat ve vývoji“, jako například Slovenský heraldický register, který schválil znak, v němž se objevuje internetový symbol „zavináče“.

Zde by bylo vhodné pozastavit se nad slovy „dodržování heraldických pravidel“. Heraldika je přísně normativní systém, má tedy prvky práva a jak bylo uvedeno dříve: „Wappenrecht“ není žádnou novinkou (ba naopak - tisíc let vývoje je více než dost!). Ale kde se toto právo bere? Kromě státně stanovených pravidel (viz zákony týkající se restituce španělské šlechty, zákony italské o užívání znaků apod.) jsou zde nejen knihy anglosaského práva (které lze nepochybně přibrat jako doplněk pro výklad - vydané „Kings of Arms“), ale i v Čechách existuje „kniha psaná autoritou blízkou právu“. Kromě desítek různých heraldických knih existuje perla: „Heraldika čili přehled její teorie se zřetelem k Čechám na vývojovém základě“. Autorem je roku 1941 Karel Schwarzenberg. K roku 1941 již těžko můžeme psát „Jeho Jasnost kníže Karel ze Schwarzenbergu“, ovšem jak bylo uvedeno v minulé části, Schwarzenbergové patřili od roku 1825 k mediatisovaným knížatům (tedy zjednodušeně řečeno „s právem jmenovat na šlechtice“, udílet erb a predikáty). Jejich pravomoci byly tedy značné a jimi vydaná nařízení, reskripty, přípisy... byly téměř na úrovni zákona, na jejich panství platily přísně normativně. I když toto nelze od roku 1918 brát závazně, pak přece spis Karla Schwarzenberga má dle mého názoru částečně právo tvorný charakter. Nepovažujeme-li totiž heraldika za část práva, pak stejně nepovažujeme knížete Schwarzenberga za šlechtice s ohledem na zákon 61/1918. Tím se „občan Schwarzenberg“ dostává do úrovně morální autority na poli heraldiky. I přesto: již jen onen autoritativní přístup dovoluje odvolávat se na jeho knihu jako na „zdroj

heraldického práva“. Jeho přínos je zřetelný – svoji práci psal již v době republiky! Tedy na rozdíl od podobně skvělých děl jakými je například Heraldika od Vojtěcha rytíře Krále z Dobré Vody jsou zde již „republikánské podmínky“ a ty jsou v práci plně akceptovány. A jelikož se názorově neliší od 90% podobně relevantních prací, včele doporučuji všem zájemcům o „Wappenrecht“ studium této práce. Vyšla-li v kritickém roce 1941 (bez toho, aniž by byla poplatná době vydání!), pak jistě není heraldika mrtvá ani roku 2003!

© EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prováděcí nařízení Komise \(EU\) č. 305-306/2012 ze dne 10. dubna 2012](#)
- [Právní symbolika v podání T. Hobbese](#)
- [Nezávislé regulační orgány \(stručný nástin problematiky\)](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás X. část – možné erbovní spory v ČR dnes](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás IX. část – „Smluvní příbuzenství“ a továrny na erby](#)
- [Etika především](#)
- [Právo, pohádky a kultura sebelásky](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás - VIII. část – Erbovní spory](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VII. část – Málo známé dokumenty, deklarace české šlechty 1938-1939](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás VI. část – Zadarmo to nebude, právo na místo](#)
- [Nebudme hloupí aneb o heraldickém právu u nás V. část – Nebijte dámu aneb heraldická etiketa](#)